

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/19/1248

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspeksioon
Otsuse tegemise aeg ja koht	22.05.2019, Tallinnas
Vaide esitamise aeg	20.03.2019
Teabevaldaja	Sotsiaalministeerium, aadress: Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn e-posti aadress: info@sm.ee
Vaide esitaja	Xxx aadress: xxx

RESOLUTSIOON:

avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1, AvTS § 51 lg 1 p 1 ja 4 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 2 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 75¹ lg 3 alusel

1) teen vaideotsuse rahuldada vaie täielikult;

2) teen teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:

Vaadata uuesti läbi vaide esitaja teabenõue ning väljastada teabenõudja soovitud teave või keelduda teabenõude täitmisest, kui selleks on seadusest tulenev alus. Vajadusel küsida teabenõudjalt lisaselgitusi, et välja selgitada teabenõude sisu. Juhul kui Sotsiaalministeerium leiab, et ta pole küsitud teabe osas teabevaldaja, selgitada välja pädev teabevaldaja ning edastada teabenõue vastavale teabevaldajale, teavitades sellest teabenõudjat.

3) määran ettekirjutuse täitmise tähtajaks 7. juuni 2019.

AvTS § 52 kohaselt peab teabevaldaja ettekirjutuse saamisest alates viie tööpäeva jooksul võtma kasutusele abinõud ettekirjutuse täitmiseks ja teatama sellest Andmekaitse Inspeksioonile.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Kuivõrd käesoleva otsusega rahuldati vaie täielikult, saab **vaide esitaja** 30 päeva jooksul pöörduda Tallinna halduskohtusse üksnes juhul, kui Andmekaitse Inspeksioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

Riigiasutus saab käesoleva haldusakti vaidlustada vaidega Andmekaitse Inspeksiooni peadirektorile või Vabariigi Valitsuse seaduse §-s 101 toodud korras.

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

HOIATUS:

Kui teabevaldaja jätab Andmekaitse Inspeksiooni ettekirjutuse täitmata, võib Andmekaitse

Inspeksioon pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks. (AvTS § 10 lõiked 1 ja 4, § 53 lõige 1).

FAKTILISED ASJAOLUD:

Andmekaitse Inspeksioon sai xxx vaide, mille kohaselt esitas ta Sotsiaalministeeriumile teabenõude, milles palus väljastada paber kandjal koopia dokumendist ICD-10 „Psüühika- ja Käitumishäirete klassifikatsioon: kliinilised kirjeldused ja diagnostilised juhendid“.

13.03.2018 vastas Sotsiaalministeerium teabenõudjale ja selgitas, et antud juhul ei pea ministeerium vajalikuks materjali väljaprintimist ning viitas Andmekaitse Inspeksiooni vaideotsusele avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/18/4165, kus oli kirjas ka järgmine asjaolu: „*Samuti leian, et ministeerium ei pea klassifikatsiooni teabenõudja jaoks välja printima, kuna see on ministeeriumi kodulehel avalikult kättesaadav. Lisaks sellele on klassifikatsioon avalikult kättesaadav ka muudest elektroonilistest allikatest, samuti on seda võimalik soetada raamatupoodidest ja laenutada raamatukogudest.*“

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Esitasin Sotsiaalministeeriumile teabenõude, milles palusin väljastada mulle paber kandjal koopia dokumendist „ICD-10 Psüühika- ja Käitumishäirete klassifikatsioon: kliinilised kirjeldused ja diagnostilised juhendid“.

Teabenõudes selgitasin, et olen kinnipeetav ja mul on keelatud kasutada Internetti ning seetõttu soovin teavet paber kandjal. Samuti viitasin AKI 26.02.2019. a vastusele nr 2.1-3/19/348, milles on selgitatud, et kuna kinnipeetava õigust avaliku teabe saamiseks ei ole seadusega piiratud, peab tal olema sellele juurdepääs võrdselt teiste isikutega. Arvestades sellega, et tulenevalt vangistusseaduse §-st 31¹ ei ole kinnipeetavatel lubatud kasutada Internetti, tuleb teabevaldajal küsitud teave kirjalikult väljastada.“

Sotsiaalministeerium keeldus väljastamast teavet paber kandjal.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Esmalt juhime tähelepanu, et Andmekaitse Inspeksioon on juba korra samasisulist vaidlust Sotsiaalministeeriumi ja xxx vahel menetlenud ning leidnud, et teabevaldaja tegevus oli kooskõlas avaliku teabe seaduses sätestatuga (AvTS).

- 04.07.2018 pöördus xxx Sotsiaalministeeriumi poole, kelle kirja sisuks oli soov saada rahvusvaheliste klassifikatsioonide (RHK-10) materjali paberil.
- 09.07.2018 vastas Sotsiaalministeerium kodanikule, et RHK-10 klassifikatsioon on kättesaadav veebiaadressil: <http://rhk.sm.ee/>.
- 10.12.2018 registreeriti uus xxx pöördumine. Selles avaldab kodanik uuesti soovi klassifikatsiooni saamiseks paberil (nõudega 4 lehte ühel lehe poolel ja 4 teisel) ning lisab, et soovib selle väljastamist ka ametliku kinnitusega kuna soovib materjali kasutada Soome kohtus oma õiguste kaitseks (AvTS § 17 lg 4). Samuti juhtis kodanik selles kirjas ministeeriumi tähelepanu sellele, et kuigi see on kodulehelt kättesaadav, puudub seal ametlik kinnitus. Samuti viitas isik, et ta ei saa seda välja trükkida tehnilise lahenduse tõttu ning temal kui kinnipeetaval on keelatud kasutada vabalt internetti.
- Sotsiaalministeerium vastas oma 08.01.2019 kirjas kodanikule ja selgitas, et antud juhul ei pea ministeerium vajalikuks materjali väljaprintimist. Kohtule ei pea tõendama asjaolu, mis on avaldatud ja õigusaktis toodud. Kuna tegemist on rahvusvaheliselt kokkulepitud ja kinnitatud haiguste ja seisundite süsteemiga, mida kasutavad nii Eesti kui ka Soome praktikud, sest selle mõte on, et tervisesüsteemi osapooled kasutaksid samu määrgiseid. Ministeerium selgitas, et lisaks rahvusvahelises haiguste ja terviseiga seotud probleemide statistilise klassifikatsioonile on kasutusel ka Põhjamaade Meditsiinistatistika Komitee kirurgiliste protseduuride klassifikatsiooni loetletud kirurgilised protseduurid. Mõlemad dokumendid on ajas muutuvad ega ole sõltuvuses

Sotsiaalministeeriumi tegevusest, tegemist on Maailma Terviseorganisatsiooni poolt väljatöötatud dokumendiga. Ministeerium selgitas seda kodanikule lisaks ja lähtus põhimõttest, et kohus ei saa nõuda isikult nt kohtulahendite ega Euroopa Liidu õigusaktide väljatrukki ja kinnitamist, sest sellist asjaolu saab kontrollida vastavate ametlikelt lehekülgedelt ning seetõttu ei ole see asjakohane. Ministeerium selgitas, et piisab, kui isik viitab avaldatud materjalidele ning kohtul on võimalik nendega tutvuda.

- 12.03.2019 on xxx uuesti pöördunud Sotsiaalministeeriumi poole. Kodanik viitab inspeksiooni 26.02.2019 otsusele nr 2.1-3/19/348 ning viidates, et kuna vangistusseaduse § 31¹ alusel ei ole vangil võimalik juurde pääseda teabele, tuleb teave kirjalikult väljastada ning seda ICD-10 „Psüühika- ja Käitumishäirete klassifikatsioon: kliinilised kirjeldused ja diagnostilised juhendid“ osas.

- Ministeerium vastas oma 13.03.2019 kirjas kodanikule eitavalt, viidates „Andmekaitse Inspeksiooni vaideotsusele avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/18/4165, kus oli kirjas ka järgmine asjaolu: „Samuti leian, et ministeerium ei pea klassifikatsiooni teabenõudja jaoks välja printima, kuna see on ministeeriumi kodulehel avalikult kättesaadav. Lisaks sellele on klassifikatsioon avalikult kättesaadav ka muudest elektroonilistest allikatest, samuti on seda võimalik soetada raamatupoodidest ja laenutada raamatukogudest.“ Seega tuleks antud vaidluses keskenduda toodud konkreetsetele asjaoludele.

Sotsiaalministeerium selgitab alljärgnevalt, arvestades ka varasema menetluse sisu.

- 1) Kas Sotsiaalministeerium peab ennast küsitud teabe osas teabevaldajaks? Kui ei, siis palun põhjendada miks.

Nagu Sotsiaalministeerium varasemalt ka selgitas, on ministeerium vaid üks tervisesüsteemi osapooltest, kes nimetatud infot oma kodulehel kasutab st kuvab, kuid ei koosta ega halda seda otseselt. Ministeerium ei ole antud teabe valdaja selles mõttes, et see oleks tekkinud või saadud ministeeriumi poolt seaduse või selle alusel tema avalikke ülesandeid täites (nõ töö käigus). Tegemist on rahvusvaheliselt kokkulepitud ja kinnitatud haiguste ja seisundite süsteemiga. Ühtne märgistik on seega nii Eestis kui ka Soomes sama ja selle mõte ongi tagada, et tervisesüsteemid kasutaksid samu märgiseid (seda ka piiriüleses andmevahetuses). Peale rahvusvahelises haiguste ja terviseiga seotud probleemide statistilise klassifikatsiooni, on kasutusel ka Põhjamaade Meditsiinistatistika Komitee kirurgiliste protseduuride klassifikatsioonis loetletud kirurgilised protseduurid. Mõlemad dokumendid on ajas muutuvad ega ole sõltuvuses Sotsiaalministeeriumi tegevusest, tegemist on Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) poolt väljatöötatud dokumendiga (st tema töö käigus tekkinud). WHO liikmesriigid on kohustatud haigestumuse ja suremuse statistikas rakendama ametlikku rahvusvahelist klassifikatsiooni. Loetelu kasutavad oma töös olulise vahendina nii arstid kui ka arstiteaduskonna üliõpilased. Samas saavad samu andmeid kasutada ka riiklikud andmekogud info vahendamisel (nt standardites). Neid kasutavad ka teadurid teadustööde tegemisel, tervishoiuökonomistid kulude arvutamisel jms. Sellega tagatakse, et osapooltel oleks sama lähtepunkt. Iga järgnev rahvusvahelise haiguste klassifikatsioon asendab eelmise.

Nimetatud loetelule tuginevad mitmed haldusorganid ja ka välised isikud (nt Statistikaamet (rida 31)¹, mitmed meditsiinasutused (nt Kliinikum²) jne), rahastaja kui ka teadusasutused. See ei tähenda, et isikud kes nimetatud loetelu ise kasutavad ja/või sellele oma avalikel veebilehtedel viitavad, oleks teabevaldajad AvTSi mõistes. Nii nagu inspeksioon viitab oma kodulehel nt isikuandmete kaitse üldmäärusele³ või viidatakse sellele otsekohalduvale aktile isikuandmete kaitse seaduses, ei tähenda see seda, et inspeksioon oleks selle teabe valdaja

¹ Viide lehele: <http://metaweb.stat.ee/?siteLanguage=ee>

² Viide lehele: <https://www.kliinikum.ee/psyhiaatrikliinik/lisad/ravi/RHK/RHK10-FR17.htm>

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (EMPs kohaldatav tekst)

AvTSi kontekstis – teave on avaldatud Eur-Lex'is⁴ ning seal avaldatust tuleb liikmesriigil lähtuda (sellel on õiguslik tähendus ja avaldamise kohustus tuleb juba aluslepingutest⁵). Sama käsitus on olukorras, kus siseriiklikus õigusaktis viidatakse erinevatele standarditele,⁵ mis on koostatud teise haldusorgani poolt ning avaldatakse elektroonilisel viisil kõikidele liikmesriikidele täitmiseks (nt rakendusotsused). Samas ei saa väita, et rakendusotsusena Eur-Lex'is avaldatud õigusaktile viitamisel nt kodulehel, lepingus või otsuses, tooks kaasa viite kasutaja tõlgendamise viidatud allika teabe valdajana AvTSi tähenduses (ehk mõiste alt jääb välja olukord, kus isik teavet valdab kuna on õigusakti endale välja printinud). WTO või Eur-Lex'is on teave igal juhul olemas ja avaldatud. Kas sellele viidatakse või mitte, ei peaks painutama mõiste kasutust ebaloogilises suunas. Nt lähtume ka otsekohalduvatest konventsioonidest millele eraldi ei viidata ja mis on liitunud riikidele kohustuslik järgida. Viidet tehes ei määra see teabe valdajaks olemist AvTSi kontekstis.

Selgitame, et AvTSi § 3 mõiste kohaselt ei ole Sotsiaalministeerium saanud seda teavet vaid seetõttu, et ta täitis seaduse või selle alusel oma ülesandeid (nt tagatakse juurdepääs seoses järelevalvega, osalusega töögrupis vms). Just see osa on oluline tõlgendamaks olukorda, et see ei viiks soovimatu tulemuseni. St et puudub spetsiifiline tingimus (kui pole ka koostanud) kus ministeerium saanuks teabe valdajaks üksnes avaliku ülesande täitmise kaudu. Tõlgendus, kus ministeerium on teabe valdajaks osas, mis avaldatakse algallikate (tegelike koostajate, haldajate, pidajate) vastavatel veebilehtedel, võib viia soovimatu tulemuseni ning võib eeldada, et just seda on soovitud kehtiva seaduse sõnastusega vältida. Siinjuures võib tuua hea näitena olukorra, et kohe kindlasti ei ole ministeerium kohustatud printima materjali ka juhul, kui ta on enda jaoks avalikkusele suunatud materjali failina kindla ajahetke seisuga alla laadinud ja kasutab seda oma igapäevatoos, kuna sellele teabele on tagatud juurdepääs kõigile ja kõikselt. Asjaolu, et ka ministeerium seda kasutab ei alluta teda teabe jagamise kohustusele. Sotsiaalministeeriumi on seisukohal, et sellist eesmärki see norm kindlasti endas ei kanna (ministeerium ostab nt raamatu ning on kohustatud tegema sellest väljaprinte kuigi see on kõigile kättesaadav üldistel alustel).

Ministeerium oleks teabe valdajaks, kui nt õigusakt saadetakse ministeeriumi e-posti aadressile ning see eeldaks näiteks sisendi andmist - saadi konkreetne dokument konkreetse ajahetke seisuga, mille osas koostati sisend. Sellisel juhul on ministeeriumil tekkinud teave, mis on kindla sisuga dokument ning millele koostatakse ka vastus (tehakse täiendusetepanekud, soovitakse teatud punktidest loobuda või sõnastada teisiti). Sellisel juhul on arusaadav kui isik tunneb huvi kas või mil määral Eesti antud materjali koostamisse panustas või millise punkti osas leiti erimeelsusi (ka siin lubab AvTS § 22 rakendada erisust, võimaldades juhendada avaldatud teabe juurde). Antud juhul aga sellist materjali ei küsita.

Loomulikult saab valdkondlik ministeerium anda ka selgituse konkreetse õigusakti kohta, kus konkreetset viidet kasutatakse.⁶ Nii saab Sotsiaalministeerium selgitada, miks määruuses viidatakse just sellele loetelule ning kust tuleb selle kasutamise kohustus või mida see loetelu üldse tähendab. Määruse eelnõu ettevalmistamisel pidi ministeerium seda kirjeldama ja põhjendama. Aga ka mitte seda ei soovi kodanik antud juhul teada.

Viidatud varasemast vaideotsuses on inspeksioon leidnud, et tegemist on WHO dokumendiga ning ministeerium ei halda seda. Samuti tasub veelkord üle rõhutada, et Sotsiaalministeeriumi hinnangul ei pea isik antud teavet kohtus eraldi tõendama.

⁴ Juurdepääs Euroopa Liidu õigusaktidele. Euroopa Liidu Teataja (ELT) on peamine EUR-Lexi andmeallikas. ⁵ Euroopa Liidu Teataja avaldatakse iga päev (korrapäraselt esmaspäevast reedeni, erandjuhtudel ka laupäeviti, pühapäeviti ja riigipühadel) ELi ametlikes keeltes. Tegemist on juba aluslepingutest tuleneva kohustusega. Vt selle kohta *Council Regulation (EU) No 216/2013 of 7 March 2013 on the electronic publication of the Official Journal of the European Union* ELT L 69, 13.3.2013, lk 1–3 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV) horvaadikeelne eriväljaanne: Peatükk 16 Koide 004 Lk 7 – 9, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32013R0216>.

⁵ Neid esineb suures osas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalas, rakendusotsused jms tehnilised tingimused.

⁶ MSVS alusel ja korras.

- 2) Tulenevalt vangistusseaduse §-st 31¹ puudub kinnipeetavatel juurdepääs internetile. Miks Sotsiaalministeerium seda teades ei väljastanud küsitud teavet kirjalikult? Selgitan, et kinnipeetava õigust avaliku teabe saamiseks ei ole seadusega piiratud.

Andmekaitse Inspektsiooni peainspektor xxx on teinud varasemalt xxx vaideotsuse avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/18/4165 alljärgneva otsuse:

„AvTS § 17 lõike 1 kohaselt täidetakse teabenõue teabenõudja poolt soovitud viisil, samas ütleb AvTS § 17 lõige 3, et teabevaldaja ei pea teabenõudja taotlusel väljastama dokumentide koopiaid paber kandjal, kui teave on avalikult kättesaadav. Erisuse avalikustatud teabe puhul sätestab ka AvTS § 22, mille kohaselt võib teabevaldaja teavet väljastamata teha teabenõudjale teatavaks andmed taotletavale teabele juurdepääsu viisi ja koha kohta viie tööpäeva jooksul. Ka siin on välja toodud üks erisus, teave tuleb väljastada paber kandjal, kui teabenõudja soovib teabe väljastamist ametliku kinnitusega, mis on vajalik tema õiguste kaitseks. Kohtuasjas 3-15-496 on kohus asunud seisukohale, et kui soovitakse dokumenti ametliku kinnitusega, siis tuleb põhjendada, milliste õiguste ja vabaduste kasutamise või kohustuste täitmisega ametlikku kinnitust vajatakse. Vaidest ei nähtu, milliste õiguste vabaduste kaitseks ametlikult kinnitatud dokumenti vajatakse. Sotsiaalministeeriumi vastusest võib siiski järeldada, et soovisite dokumenti kohtule esitamiseks. Kui see on nii, siis piisab ainult dokumendile viitamisest, mida on Teile selgitanud ka Sotsiaalministeerium.“

Ministeerium selgitab lisaks, et vangil ei puudu juurdepääs internetile, vaid juurdepääs internetis on piiratud teabele. Samas ei ole isiku võimalused vanglas piiratud - nt raamatukogu külastamise võimalus, lähedastelt saadetava materjali saamise õigus, vanglas olevate muude teenuste kasutatavus nt koopiategemise näol jms. Pelgalt asjaolu, et juurdepääs teabele puudub ei peaks viima olukorrani, kus ministeerium on sunnitud vaatamata muudele võimalustele printima Euroopa Liidu või WHO dokumente, mis avaldatakse vastavate organisatsioonide poolt (koostaja, kirjastaja, avaldaja).

- 3) Kas Sotsiaalministeerium saab teabe välja printida ning teabenõudjale saata?

Andmekaitse Inspektsiooni peainspektor xxx on teinud varasemalt xxx vaideotsuse avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/18/4165 alljärgneva otsuse:

„Samuti leian, et ministeerium ei pea klassifikatsiooni teabenõudja jaoks välja printima, kuna see on ministeeriumi kodulehel avalikult kättesaadav. Lisaks sellele on klassifikatsioon avalikult kätte saadav ka muudest elektroonilistest allikatest, samuti on seda võimalik soetada raamatupoodidest või laenutada raamatukogudest.“

Seega on inspektsioon sellele olukorrale hinnangu juba andnud.

- 4) Palun edastada omapoolsed selgitused ja põhjendused, mida peate antud asjas vajalikuks lisada.

Ministeerium selgitab lisaks, et haldusorgan lähtub õigusaktidest ning ei saa kohaldada erisusi juhul, kui see võib edaspidi viia vale praktika kujunemiseni. Kus on piir, millistel juhtudel ja milliste välisorganisatsioonide avaldatud materjale ministeerium prindib ja edastab? Millised dokumendid on siis sellele allutatud? Kas kohustus oleks kohaldatav vaid kinnipeetavate osas, kes ei pea minema raamatukokku ega tasuma printimise eest või laieneb ka hooldekodus või ka vabaduses viibivale isikule kel puudub internet? Sotsiaalministeerium loodab siiski inspektsiooni ja ka kodaniku mõistvale suhtumisele, sest nimetatud olukorrad ei pruugi jääda viimaseks.

Sotsiaalministeerium ei ole asjatundja vanglate sisekorra osas. Selles osas saab selgitusi anda Justiitsministeerium. Küll mainib Sotsiaalministeerium lisaks, et vangistusseaduse alusel

määratakse vangla kodukorras suur osa vangla siseregulatsioonist. Nt on Viru Vangla kodukorras toodud ka „Sportimine, huvitegevus, raamatukogu kasutamine ning muud vaba aja veetmise võimalused“. Vangla raamatukogu peetakse just eesmärgil, et vangid saaksid end täiendada. Samuti on toodud eraldi ära, et „Vangla vahendusel saab kinnipeetav kasutada mitmesuguseid teenuseid (sh pesupesemine, koopiate tegemine), mille eest tuleb kinnipeetaval tasuda oma isiklikult kontolt. Tegemist ei ole amمندava loeteluga ning täpsemad võimalused tuleb konkreetsel juhul välja selgitada (nt kas võimaldatakse ka üldteabe printimist, kas võimaldatakse ka tellida trükiseid kui see raamatukogus puudub jne). Sotsiaalministeeriumi hinnangul ei ole seega asjakohane isikute eristamine pelgalt kinnipidamise asjaolu tõttu.

Samuti leiame, et täpsemaid võimalusi ja vanglate sisekorraldust peaks selgitama vastav ministeerium (nt RHK-10 on olemas ka trükisena, samas ei ole Sotsiaalministeeriumi ülesandeks selle olemasolu kontrollimine ja/või korraldamine selle saamine või ajutine laenutamine).

Lõpetuseks toome, et tulenevalt AvTSi normi eesmärgist ei kuulu sellise teabe printimine ja edastamine st isikutele tutvumise või lugemise võimaldamine Sotsiaalministeeriumi kohustuste alla.

Juhime tähelepanu, et käesolev vaidlus piirdub sisuliselt avaliku teabe mõiste olemusega (AvTS § 3), mistõttu tuleks selles osas küsida seisukohta Justiitsministeeriumilt. Sotsiaalministeerium on omapoolse tõlgenduse andnud.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Korralduslikud küsimused ja vaide ese

Esmalt märgin, et inspektsiooni vaideotsus nr 2.1.-3/18/4165 puudutas ametliku kinnitusega teabe väljastamist. Käesoleval juhul ei soovi teabenõudja ametlikult kinnitatud dokumenti. Seega on vaide ese muutunud ja inspektsioon ei ole sellele olukorrale hinnangut andnud. Inspektsioon tunnistab, et selles eelnevas vaideotsuses jäi inspektsioonil kahe silma vahele vangistusseaduse § 31¹ sisu, mistõttu käesolevas vaideotsuses on sellega arvestatud.

Teiseks selgitan välja vaide eseme. Vaide kohaselt sooviti Sotsiaalministeeriumilt saada „paberkandjal koopia dokumendist „ICD-10 Psüühika- ja Käitumishäirete klassifikatsioon: kliinilised kirjeldused ja diagnostilised juhendid“. ICD-10 on Maailma Terviseorganisatsiooni kümnes rahvusvaheliste haiguste klassifikatsiooni versioon. Eestis on see klassifikatsioon nõ ära tõlgitud/üle võetud ning selle lühendiks on RHK-10.

Kas Sotsiaalministeerium on soovitud teabe osas teabevaldaja? Kas soovitud teave on käsitletav avaliku teabena?

Tulenevalt avaliku teabe seaduse (AvTS) § 3 lõikest 1 on avalik teave mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Järgnevalt on küsimus, kas soovitud teave on käsitletav üldse avaliku teabena AvTS-i mõistes.

Selle puhul tuleb omakorda eristada ning välja selgitada, mis teavet sooviti:

- Variant 1 – kas sooviti väljavõtet RHK-10 klassifikaatorit (ehk V peatükk), mis on kättesaadav Sotsiaalministeeriumi kodulehel⁷; või
- Variant 2 – kas sooviti saada koopiat Maailma Tervishoiuorganisatsiooni ning eesti keelde tõlgitud kogumikust/teosest „RHK-10. Psüühika- ja käitumishäired. Kliinilised kirjeldused ja diagnostilised juhendid“. MTO (Tõlge eesti keelde), Tartu, 1993/1996/1999 (kokku 332 lk), mille veebivariant on leitav ka Tartu Ülikooli kliinikumi võrgulehelt.⁸

⁷ <http://rhk.sm.ee/>

⁸ <https://www.kliinikum.ee/psyhiaatrikliinik/lisad/ravi/RHK/RHK10-FR17.htm>

Sotsiaalministeerium peaks vajaduse korral selles osas vaide esitajalt lisaselgitusi küsima. Ka AvTS § 15 lõikest 4 tuleneb teabevaldajate kohustus küsida teabenõudjalt lisaselgitusi, kui ei ole selge, mis teavet soovitakse saada.

Variant 1 korral olgu märgitud, et RHK-10 klassifikaator on avaldatud sotsiaalministri 10.01.2002 määruse nr 13 „Tervishoiuteenuste loetelu kehtestamine“ § 3 kohaselt ministeeriumi koduleheküljel (seal on ta ka hetkelgi avaldatud). Samuti on Tervise- ja Heaolu Infosüsteemide Keskuse kodulehel⁹ avaldatud lühiinfo sellest klassifikaatorist ning selle versioon 1 kirjelduse juures on märgitud „Antud klassifikaatori sisu eest vastutab sotsiaalministeerium. (<http://www.sm.ee>). Antud klassifikaatori uued versioonid on kättesaadavad sotsiaalministeeriumi kodulehelt. Publitseerimiskeskuses publitseeritud versioon kajastab klassifikaatori seisuga publitseerimise hetkel. Antud klassifikaatoriga seoses palume sisuliste küsimustega pöörduda sotsiaalministeeriumi poole.“ Samuti on riigi infosüsteemide haldussüsteemi nõ vanas versioonis märgitud, et selle klassifikaatori haldaja asutuseks on Sotsiaalministeerium.¹⁰

Variant 2 osas ei ole inspeksioonile hetkel vaidemenetluses kogutud teabe põhjal võimalik välja selgitada ning hinnata, kas Sotsiaalministeerium on soovitud teabe osas teabevaldaja.

Juhul kui Sotsiaalministeerium on konkreetse soovitud teabe osas teabevaldaja (teave on tekkinud või saadud ministeeriumi poolt seaduse või selle alusel tema avalikke ülesandeid täites), siis tuleb Sotsiaalministeeriumil hinnata – kas teave väljastada või keelduda väljastamisest. Juhud, millal teabevaldaja võib keelduda teabenõude täitmisest, on ära toodud AvTS §-s 23.

Nõustun ministeeriumiga selles, et kui teabenõudja soovitud klassifikatsioon ei ole ministeeriumile edastatud, vaid ministeerium on avalikustanud mõne teise asutuse poolt tõlgitud klassifikatsiooni (ehk ei ole saanud ega loonud dokumenti oma avalikke ülesandeid täites), siis ei saa ministeeriumi pidada avalikustatud dokumendi osas teabevaldajaks. AvTS § 21 lg 1 sätestab, et kui teabevaldaja ei valda taotletud teavet, selgitab ta välja pädeva teabevaldaja ja edastab talle teabenõude viivituseeta, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul. Seega ei anna seadus võimalust jätta kodaniku pöördumine edastamata, kui pöördumise saanud asutusel puudub pädevus vastata pöörduja teabenõudele.

Kinnipeetavate teabenõuete täitmine

Inspeksioon märgib, et kuna kinnipeetava õigust avaliku teabe saamiseks ei ole seadusega piiratud, peab tal olema sellele juurdepääs võrdselt teiste isikutega. Arvestades sellega, et tulenevalt vangistuseseaduse §-st 31¹ ei ole kinnipeetavatel lubatud kasutada Interneti (juurdepääsuõigus on ainult piiratud osale Internetist), tuleb teabevaldajal küsitud teave kirjalikult väljastada.

Märgime, et analoogset olukorda (küll pisut teises võtmes – selles analüüsi kinnipeetavate juurdepääsu Vabariigi Valitsuse ja ministrite määruste eelnõude seletuskirjadele) on analüüsinud Õiguskantsler, kes 27.05.2015 kirjas nr 6-1/150883/1503283 märkinud:¹¹

„Kinni peetava isiku juurdepääs internetile on vangistuseseaduse § 31¹ alusel piiratud ning juurdepääs eelnõude infosüsteemile puudub. Seega on kinni peetava isiku võimalused võrreldes vabaduses viibivate isikutega õigusaktide seletuskirjadele juurdepääsemiseks piiratud ning sisuliselt ainus võimalus eelnõude seletuskirjade terviktekstidega tutvumiseks on nende

⁹ <http://pub.e-tervis.ee/classifications/RHK-10>

¹⁰ https://vana.riha.ee/riha/main/kla/rhk-10_ver2

¹¹

https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/6iguskantsleri_seisukoht_vastuolu_mittetu_vastamise_kohta_kinnipeetava_ligipaas_maaruste_eelnoude_seletuskirjadele.pdf

väljanõudmine teabenõude korras AvTS-i alusel. Seejuures tuleb teabenõudjal paberkandjal koopia valmistamisel AvTS § 25 lg 2 alusel tasuda 0,19 eurot iga lehekülje eest alates 21. leheküljest.“

Kokkuvõte:

Tulenevalt eeltoodust tuleb Sotsiaalministeeriumil vaide esitaja teabenõue uuesti läbi vaadata. Selleks teostada järgmised toimingud: teha selgeks, kas ta on soovitud teabe osas teabevaldaja; vajadusel küsida teabenõudjalt lisaselgitusi, et selgeks teha, mis teavet sooviti; kui Sotsiaalministeerium on teabevaldaja, siis väljastada soovitud teave või keelduda teabenõude täitmisest, kui selleks on seadusest tulenev alus.

Juhul kui Sotsiaalministeerium leiab, et ta pole küsitud teabe osas teabevaldaja, selgitab ta välja pädeva teabevaldaja ning edastab teabenõue vastavale teabevaldajale, teavitades sellest teabenõudjat.

/allkirjastatud digitaalselt/

vaneminspektor
peadirektori volitusel